

Csokonai Vitéz Mihály: A Magánossághoz

Kérdések, melyeket jó volna végiggondolni

Magány = egyedüllét?

Melyek azok az élethelyzetek, amelyekben egyedüllétre van szükséged?

- Alkotótevékenység.

Mely élethelyzetekben nem szeretnél egyedül lenni?

Érezted már magad magányosnak?

Miben nyilvánul ez meg?

Az ember társas lény, azonban bizonyos dolgokban csak magunkra számíthatunk.

Magányosabb-e a 21. század embere mint a 19. századé?

Van-e köze a cybervilágnak a magányhoz?

Lehócki Kata fotója: Magány

-
- A magány gyakori témája a művészeteknek.
 - A 18. század vége felé a szentimentalizmus irodalmában valóságos kultusza volt az emberektől elrejtező magányosságnak.
 - A 20. század íróit, költőit, gondolkodóit is foglalkoztatja a magány: József Attila, Pilinszky János.
 - Csokonai költészetében is fontos szerepet játszik a magánymotívum.
 - Életrajzi vonatkozások :
 - – komáromi események (Lillát, Vajda Juliannát máshoz adták férjhez, 1798)
 - Kisasszondon vendégeskedik Sárközy István kastélyában.

Csokonai Vitéz Mihály: A Magánossághoz

Áldott Magánosság, jövel! ragadj el
Álmodba most is engemet;
Ha mások elhagyának is, ne hagyj el,
Ringasd öledbe lelkemet!
Öröm nekem, hogy lakhelyedbe szálltam,
Hogy itt Kisasszondon reád találtam,
E helybe andalogni jó,
E hely poétának való.

Itt a magános völgybe és cserében
Megfrisselő árnyék fedez,
A csonka gyertyányok mohos tövében
A tiszta forrás csergedez.
Két hegy között a tónak és pataknak
Nimfái kákasátorokba laknak;
S csak akkor úsznak ők elő,
Ha erre bölcs s poéta jó

A lenge hold halkal világosítja
A szőke bikkfák oldalát,
Estvéli hús álommal elborítja
A csendes éjnek angyalát.
Szelíd Magánosság! az illy helyekbe
Gyönyörködöl s múlatsz te; ah, ezekbe
Gyakran vezess be engemet,
Nyugtatni lankadt lelkemet.

Te a királyok udvarát kerülöd,
Kerülöd a kastélyokat;
S ha bévetődsz is, zsibbadozva szülöd
Ott a fogyasztó gondokat.
A félelem s bú a vad únalommal
Csatáznak ott a tiszta nyugalommal.
A nagy világ jótétedet
Nem tudja s útál tégedet.

Ohajtoz a fösvény, de gyötrellemmel
Goromba lelkét bünteted:
A nagyravágyót kérkedő hiszemmel
A lárma közzé kergeted.
Futsz a csatázó trombiták szavától,
Futsz a zsibongó városok falától:
Honnyod csupán az érező
Szív és szelíd falu s mező.

Mentsvára a magán szomorkodónak
Csak a te szent erdődbe van,
Hol biztatásit titkos égi szónak
Hallhatja a boldogtalan.
Te azt, ki megvetette a világot,
Vagy akinek már ez nyakára hágott,
Kiséred és apolगतod;
Magát magával biztatod.

Te szűlöd a virtust, csupán te tetted
Naggyá az olyan bölcseket,
Kiknek határtalanra terjegetted
Testekbe kisdéd lelkeket.
Tebenned úgy csap a poéta széjjel,
Mint a sebes villám setétes éjjel;
Midőn teremt új dolgokat
S a semmiből világokat.

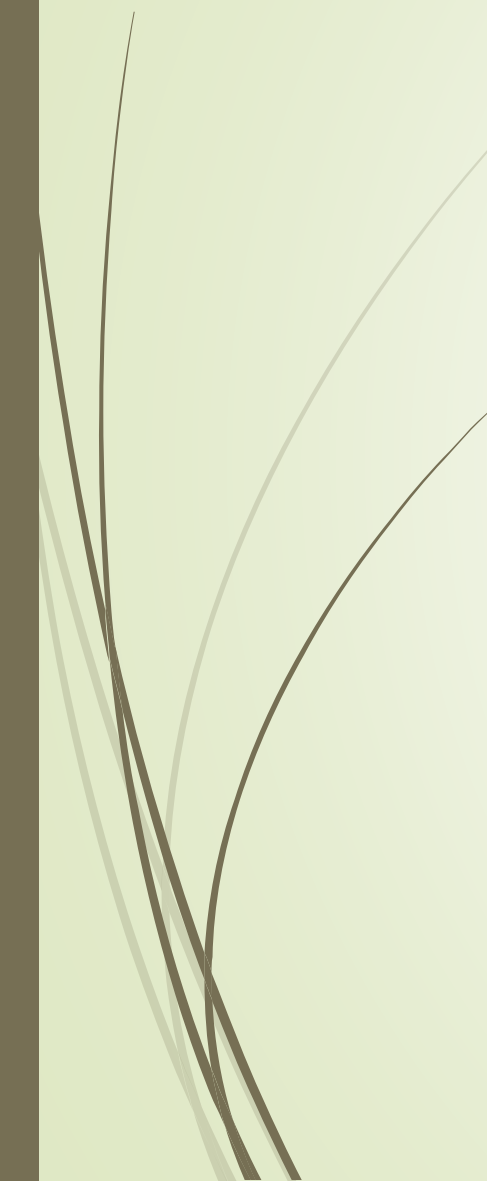
Óh, kedves istenasszony! én is érted
Gyakorta mint sohajtozom,
Mert szívemet baráti módra érted,
Midőn veled gondolkozom.
Ártatlanúl kecségtetel magadba,
Nincs tettetés, sem csalfaság szavadba,
Hív vagy, nem úgy, mint a mai
Színes világ barátai.

Lám, melly zavart lármák között forognak
A büszke lelkek napjai,
Kőről kövekre görgenek, zajognak,
Mint Rajna bukkánásai. –
De ránk mikor szent fátyolid vonúlnak,
Mint éji harmat, napjaink lehúllnak,
Tisztán, magába, csendesen:
Élünk, kimúlunk édesen.

Sőt akkor is, mikor szemem világán
Vak kárpitot sző a halál:
Ott a magánosság setét világán
Béhullt szemem reád talál.
Síromba csak te fogsz alá követni,
A nemtudás kietlenén vezetni:
Te lészel, ah! a sírhalom
Völgyén is őrzőangyalom.

Áldott Magánosság! öledbe ejtem
Ottan utolsó könnyemet,
Végtelen álmaidba elfelejtem
Világi szenvedésemet.
Áldott Magánosság! te légy barátom,
Mikor csak a sír lesz örök sajátom.
De ez napom mikor jön el?
Áldott Magánosság, jövel!

-
-
- Keretes szerkezetű vers, az első és utolsó mondat szó szerint megegyezik, tartalmi-érzelmi jelentésük – persze – más.
 - A vers felütése: megszólítás – a beszélő az álmodozás költői világába kívánkozik.
 - A zárlatban viszont a halálvágy jelenik meg, a Magánosság hívásával a végső nyugalmat kívánja.
 - 1. szerkezeti egység: vershelyzet rögzítése: 1-3. versszak; piktúra: idilli természet, melynek igazi titkai, csodái csak az arra érzékeny embereknek tárulnak fel (bölc, poéta).
 - Hol lelhető fel a Magánosság? Érintetlen természetben – menekvés, kivonulás – Rousseau.

-
- 2. szerkezeti egység: 4-11. versszakig. A lírai én magasztaló, könnyörgésszerű beszédet intéz a magány allegorizált alakjához (szentencia-bölcsességmondás).
 - A magányosság vonásait általánosságban bemutató rész következik (4-7. versszak).
 - Kerüli a nagy világot, a kastélyokat, a sok embert, a lármát.
 - Áldásait, jótéteményeit is felsorolja: „Mentvsára a magán szomorkodónak”

Az erény szülője, a poéta, a művész számára az alkotó, teremtő ihlet lehetősége:

„Tebenned úgy csap a poéta széjjel,
Mint a sebes villám setétes éjjel;
Midőn teremt új dolgokat
S a semmiből világokat.”

- A művészi szabadság gondolatának a zsenikultusznak egyik legkorábbi megjelenése ez irodalmunkban (a romantika művészetfelfogása ez); ↔ Szemben áll ez a felfogás a klasszicizmus példaképeket utánzó elvével.

- A magányt hűségesnek mutatja, olyannak, amiben nem csalódunk, örökké a sajátunk. (Itt istenasszonyként szólítja meg a magányt – nőként jeleníti meg, hűséges társként.) - 8. versszak
- A magányt nem ismerő, jótéteményeit nem élvező „büszke lelkek” sorsa viszont az örök nyugtalanság:

„Kőről kövekre görgenek, zajognak,
Mint Rajna bukkánásai.”

A vers vége felé a lírai én beszéde és az érzései között széttartás figyelhető meg, egyre inkább eluralkodik az elégikusság.

Műfaj:elégiko-óda

Magány

nyugalom, alkotómagány

elhagyatottság, elidegenedés, világhiány

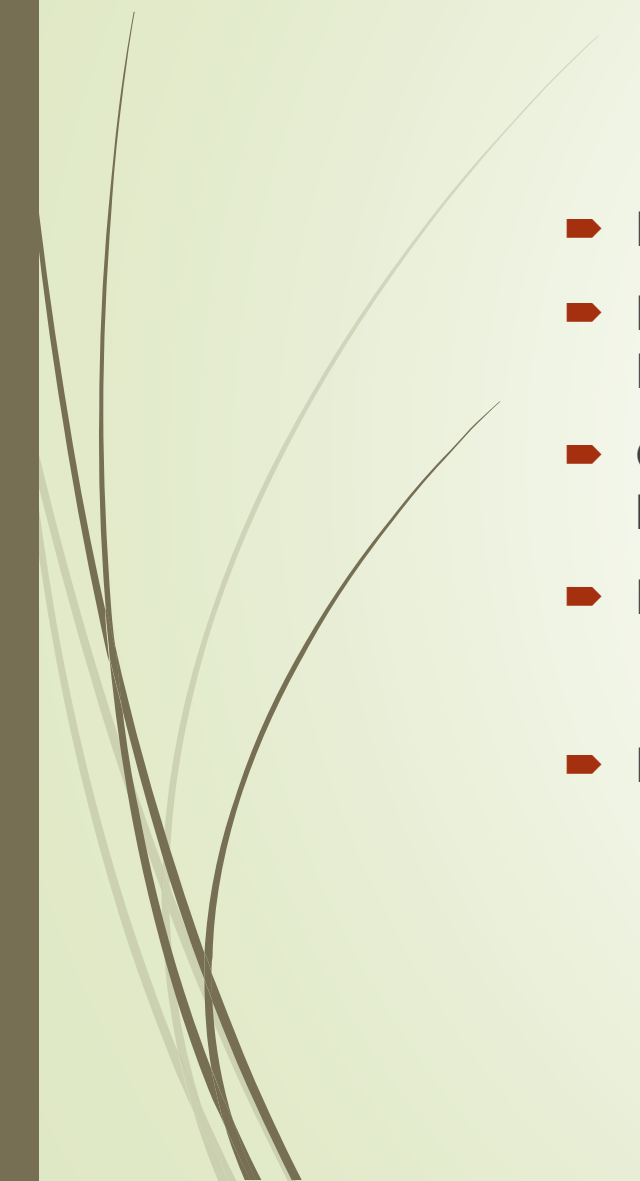
Örök társa csak a Magánosság - ő fogja a sírba is követni.

A lírai én valójában nem a felmagasztalt magányra, hanem emberi társaságra, szerető társra vágyik. Talán önmagát is próbálja meggyőzni az ellenkezőjéről.

-
- Sírhalom- Csokonai kedvelt motívuma.
 - A Magánosság allegorizált alakjához társuló szerepek:
 - Nőként jeleníti meg: anya („Ringasd öledbe lelkemet”, „Kíséred és apolgotod”)
 - szerető , istennő (pl. 8. versszak), múzsa (7. versszak)

 - Személyes élményt versel meg, nemcsak egy témát.

 - Nemes Nagy Ágnes elemzése
 - „Mint Rajna bukkánásai” - BUKKANÁS
 - szőke bikkfák

-
-
- Felhasznált irodalom:
 - Pethőné Nagy Csilla: *Irodalom 10.*, Nemzedékek Tudása Tankönyvkiadó, Bp., 2013
 - OFI – *Irodalom 10.*, Eszterházy Károly Egyetem, Oktatáskutató és Fejlesztő Intézet, 2016
 - Dr. Mohácsy Károly: *Irodalom II.*, Korona Nova Kiadó, Bp., 1997.
 - Készítette: Radócki-Dukai Virág